

Het verhaal van Esseghem (27)

Rik Coolsaet

Esseghem is het noorden kwijt... en het zuiden ook

Esseghem is vandaag een fractie van wat het ooit was – een uitgestrekte vlakte met pal in het midden een gehucht met dezelfde naam. Eerst raakte het zijn noorden kwijt. Daarna zijn zuiden. En ergens onderweg verloor het ook zijn verleden.

De eerste hap kwam van de trein. In 1856 werd een nieuwe spoorlijn ingehuldigd die Brussel met Gent verbond. Die liep via Jette en sneed zo Esseghem – en trouwens de hele gemeente – letterlijk in twee. Ten noorden van de spoorlijn veranderde aanvankelijk weinig. Akkers en weiden bleven het uitzicht bepalen. Ten zuiden ervan daarentegen, in en rond het gehucht, rukte de bebouwing snel op. Geleidelijk vervaagde de herinnering aan het grote, uitgestrekte Esseghem. Uiteindelijk verwees de naam 'Esseghem' enkel nog naar het zuidelijke deel, de wijk rond het gehucht.

Maar ook daar zou Esseghem niet aan de tand des tijds ontsnappen. In oktober 1910 besliste Jette om een gloednieuwe wijk aan te leggen. Die zou uitwaaieren vanaf een nieuw plein op de grens met Molenbeek (nu bekend als 'Belgica'). In het verlengde van de Belgicalaan in Molenbeek werd een brede, met bomen omzoomde laan gepland: de Charles Woestelaan. Vanaf die centrale as zouden nieuwe zijstraten worden aangelegd. Met dat stratenplan verdween ook wat de omwonenden in het Jets de 'beurzokeswaa' noemden. Wat die naam precies betekende, weten we vandaag niet meer, maar we weten wel dat het weiland ('waa' in het Jets) was vol grazende koeien. Die verdwenen en maakten plaats voor straten, huizen en een kerk.

In zijn promotiecampagne voor de nieuwe wijk benadrukte de gemeente dat toekomstige bewoners er van alle geneugten van het moderne comfort zouden kunnen genieten. In mei 1923 werd de wijk plechtig ingehuldigd door koning Albert, die er meteen ook zijn naam aan gaf: Albertwijk. Niemand in de gemeenteraad zal het toen hebben beseft, maar met die nieuwe wijk werd nu ook het zuidelijke deel van Esseghem definitief afgesnoerd.

Zo kromp Esseghem uiteindelijk tot zijn huidige grenzen: de Leopold I-straat in het zuiden, op de wip tussen Esseghem en de nieuwe wijk; de Charles Woeste- en de de Smet de Naeyerlaan in het westen; de spoorweg in het noorden; en de gemeentegrens met Laken in het oosten. Een landkaart zegt meer dan vierhonderd woorden: het oude Esseghem staat blauw afgebakend, het huidige rood. Het verschil is groot.

